

muutos

1/2015
30. KESÄKUUTA 2015
WWW.UUT.FI

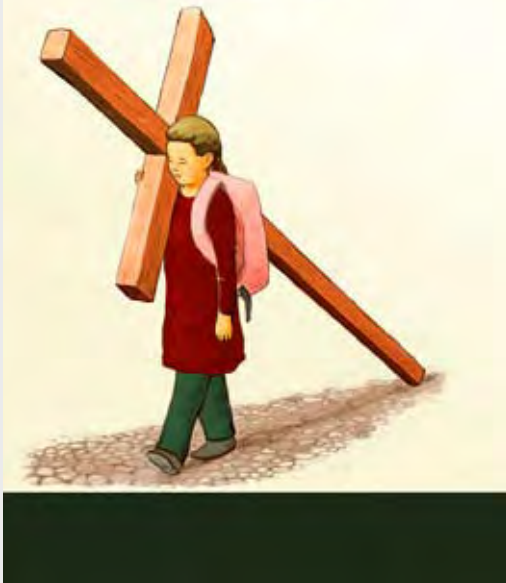
*Lapsen asema
herätysliikkeessä*

**UUT:n uusi
hallitus esittäytyy**

Esittelyssä:

Tutkija Aini Linjakummun kirja: Uskonnon Varjot

Lehteä toimittaa Uskontojen uhrien tuki UUT ry.
Vastaava toiminnanjohtaja; Joni Valkila.
Lehden taitto; Matti Pohjola, Alfa-Tiimi
Paino; Suomen Uusiokuori Oy

ISSN 2323-8577 (painettu)

ISSN 2323-8585 (verkkojulkaisu)

Copyright © Uskontojen uhrien tuki UUT ry

Kannen kuva: Kai Vainiomäki

Uskontojen uhrien tuki UUT ry kiteytettynä

UUT:n tavoitteena on tukea uskonnollisissa yhteisöissä vaikeuksiin joutuneita ja heidän läheisiään vertaistuen keinoin. Uskonyhteisön jäsenyys tai yhteisöstä eroaminen voi olla ahdistavaa ja mielenterveyttä koettelevaa. Tarjoamme tukea vertaistukipuhelimen, sähköpostien ja erilaisten ryhmätapaamisten muodossa sekä kirjallisesti esimerkiksi tämän lehden välityksellä. Lisätietoja vertaistuesta löytyy nettisivuiltamme.

UUT on yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka pyrkii edistämään ihmisoikeuksien toteutumista uskonyhteisöjen sisällä tiedottamalla yhteisöissä esiintyvistä ongelmallisista ilmiöistä. Kokeemusiantuntijuudellamme on kysyntää yksityisten ihmisten, toimittajien, tutkijoiden ja viranomaisten keskuudessa.

UUT:n vertaistukipuhelimet:

Helsingin vertaistukipuhelin: 0400 466 990. Parhaiten tavoitettavissa arkisin päiväsaikaan.

Turun vertaistukipuhelin: 050 55 88 318. Varmimmin tavoitettavissa arkisin klo 17-19.

Puhelut maksavat normaalin puhelinmaksun. Puhelimiin vastaajat tekevät vapaaehtoistyötä. Heillä on henkilökohtaisia kokemuksia uskonyhteisöjen toimintaan liittyvistä ongelmista. Vapaaehtoistyössään he ovat kohdanneet monia ihmisiä, jotka ovat kokeneet hengellistä tai muuta väkivaltaa useiden eri yhteisöjen taholta. Mikäli puhelimeen ei heti vastata, soitathan rinnakkaisnumeroon.

Yhteystiedot

Sähköposti: tiedotus@uskontojenuhrientuki.fi

Internet: www.uut.fi

Toiminnanjohtaja: Joni Valkila

Puhelin: 050 542 88 44

Sähköposti: joni.valkila@uut.fi

Yhteyshenkilöt:

Joensuu: Ulla Kangas, ulla.kangas@telemail.fi.

Oulu: Marja Saarenpää, marja.saarenpaa@yahoo.com.

Rovaniemi: Mikko Gröhn, grohn.mikko@gmail.com.

MAALAUUS: HUGO SIMBERG; HAAVOITTUNUT ENKELI

Päätoimittajalta

Muutos-lehden edellinen numero ilmestyi jo vuosi sitten. Sen jälkeen on tapahtunut paljon UUT:ssa. Viimeisen vuoden aikana olemme olleet paljon esillä mediassa, suurimpien lehtien etusivuilla ja eri TV-kanavien pääuutislähetyksissä. Muutimme uusiin tiloihin Simonkadulle, aloitimme uusia vertaistukiryhmiä ja jatkoimme vanhojen toimintaa. Teimme vaikutustyötä tapaamalla oikeusministerin, sisäministerin, lapsiasiavaltuutetun ja Sosiaali- ja terveysministeriön edustajan. Teimme yhteistyötä tutkijoiden ja erilaisten järjestöjen kanssa Suomessa ja kansainvälisesti. Yksityiskohtaisempia tietoja toiminnastamme voit katsoa nettisivuillamme julkaistusta toimintakertomuksestamme.

UUT:n hallitus vaihtui lähes kokonaan tammikuussa. Uusi hallitus esittäytyy lehden tässä numerossa. UUT:n hallituksen tämänhetkisen linjauksen mukaan suunnitteleme Muutos-lehden julkaisemista kerran vuodessa. Keskitymme muuhun kuin paperiseen julkaisemiseen eli sosiaaliseen mediaan ja nettisivuihimme. Facebook-sivumme on tärkeä tiedotuskanava meille ja olemme lisänneet läsnäoloamme Twitterissä. Olemme julkaisseet jo kolmen vuoden ajan hieman laajempia selvityksiä nettisivuillamme ja nämä ovat saaneet runsaasti huomiota osakseen: jokaisesta selvitystyöstä on uutisoitu laajasti mediassa.

Paperisella julkaisemisella on puolensa. Kaikki eivät ole netissä koko ajan. Paperinen Muutos-lehti on hyvin konkreettinen yhteistyön tulos. Tätäkin lehteä hypistellään sormissa vielä pitkään ja todetaan UUT:n julkaiseen tällaisen lehden vuonna 2015. Sähköinen julkaiseminen on katoavampaa lajia, tänään julkaistu juttu saattaa olla luettavissa muutaman vuoden kuluttua tai sitten ei. Facebook-sivumme julkaisuja on vaikea katsoa muuttaman kuukauden takaa.

Sähköinen julkaiseminen on tietenkin paljon helpompaa ja edullisempaa. Sosiaalisessa mediassa saavutamme parhaillaan tuhansia ihmisiä tunnissa. Sähköpostiin lähetettävällä uutiskirjeellämme on yli 300 tilaajaa. Uutiskirjeen tekeminen on nopeaa ja lähettäminen ei maksa juuri mitään. Muutos-lehden tekeminen, painaminen ja postittaminen vaatii paljon enemmän työtä ja maksaa useita euroja per lehti. Kompromissina siis, julkaisemme myös paperista lehteä, mutta melko harvoin.

Tällä kertaa Muutos-lehdessä ihmiset kertovat paljon itsestään ja omista kokemuksistaan. Tämä on tärkeää ja UUT:n suurimpia voimavaroja. Voimme tarjota vertaistukea toisillemme ja tiedottaa uskonyhteisöissä esiintyvistä ongelmista kertomalla omista kokemuksistamme. Näin voimme lisätä tietoisuutta erilaisista ongelmista ja vaikuttaa siihen, että uskonyhteisöt kiinnittäisivät entistä suurempaa huomiota niiden keskuudessa esiintyviin ongelmallisiin ilmiöihin. Pyrkimyksenämme on, että ongelmia voidaan siten jatkossa korjata ja inhimillisiä kärsimyksiä voidaan vähentää.

Hyvää kesää kaikille!

- Joni Valkila -

Sisällys:

4 Uusi hallitus esittäytyy

UUT:N HALLITUS ON VAIHTUNUT TALVELLA. UUDET JÄSENET ESITTELEVÄT ITSENSÄ.

7 10 kysymystä UUT:sta ja ihmisoikeuksista

JOURNALISTIIKAN JA VIESTINNÄN OPISKELIJA JARO ASIKAINEN HAASTATTELEE UUT:N JONI VALKILAA.

9 Harjoittelijan terveiset

TEOLOGIAN OPISKELIJA MINNA SILVENNOINEN TOIMII HARJOITTELIJANA UUT:SSA.

10 Kirjaesittelyssä Aini Linjakummun Uskonnon Varjot

TUTKIJA AINI LINJAKUMPU KIRJOITTAÄ VÄKIVALLASTA KRISTILLISISSÄ YHTEISÖISSÄ.

12 ”Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi”

KOKEMUSKERTOMUS VANHOILLISLESTADIOLAISUUDEN AHDISTAMASTA ELÄMÄSTÄ JA LIIKKEEN JÄTTÄMISESTÄ.

14 Raiskattu Jehovan todistajien oikeuskomiteassa

KERTOMUS RAISKUKSEN UHRIN KOKEMUKSISTA, MITEN USKONNOLLINEN YHTEISÖ SUHTAUTUI RIKOKSEN UHRIIN.

16 Lapsen asema vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä

MITEN USKONNOLLINEN KASVATUS, ANKARAT ASEENTEET JA PUHEIDEN RETORIikka VAIKUTTAA KASVAVAN LAPSEN MIELEEN?

18 Homoseksuaalina Helluntaiherätyksessä

USKONTO JA SEKSUAALISUUS KIPINÖIVÄT AINA. KERTOMUS HOMOUUDEN JA HELLUNTAIHERÄTYKSEN TÖRMÄÄMISESTÄ NUOREN SILMIN.

19 Puheenjohtajan palsta

ANTTI KASKELAN KATSAUS UUT:N TOIMINTAAN

20 Mihin Uskontojen uhrien tuki UUT ry:tä tarvitaan?

RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYS TUKEE UUT:N TOIMINTAA

KUVASSA VASEMMALTA JARI-PEKKA PELTONIEMI, JONI VALKILA (TOIMINNANJOHTAJA), PÄIVI MARIN, JERE LINNANEN (RAHASTONHOITAJA), ELINA MULTISILTA (SIHTEERI), ANTTI KASKELA (PUHEENJOHTAJA) JA TERHO MIETTINEN (VARAPUHEENJOHTAJA).

Uusi hallitus esittäytyy

UUT:n hallituksessa on edustettuna monenlaisia ihmisiä erilaisista taustoista. Yhdistävänä tekijänä on se, että kaikilla on omakohtaisia kokemuksia tiiviistä uskonyhteisöistä. Hallituksen jäseneksi pääsemiseksi tällaiset henkilökohtaiset kokemukset eivät ole vaatimuksena, mutta siitä on varmasti hyötyä erilaisten ihmisoikeusongelmien ja uskonyhteisöjen toiminnan ymmärtämisen kannalta. Lehden tässä osassa hallituksen jäsenet kertovat itsestään, menneisyydestään ja nykyisyydestään ja vähän siitä mitä he toivovat UUT:n saavuttavan.

Päivi Marin

Olen tutustunut Uskontojen Uhrien tuki UUT ry:n toimintaan opintojeni eli teologian maisterin tutkintoon liittyvän työhön tutustumisen kautta. Olen teologina kiinnostunut siitä miten uskonnolliset yhteisöt toimivat ja miten uskonto näyttäytyy yhteiskunnassa sen eri tasoilla. Teologian opinnoissani olen erityisesti perehtynyt yksilön irtaantumiseen uskonyhteisöstä ja kandidaatin tutkielmassani olen tutkinut vanhoillisesta-diolaisuudesta irtaantumisen sosiologisia ja teologisia syitä. Graduni aihe käsittelee myös uskonnollisesta yhteisöstä irtaantumisen teemoja.

Ihmisoikeuksien parissa työskenteleminen ja ihmisoikeuksien toteutuminen on minulle tärkeää ja UUT tekee mielestäni todella tärkeää työtä ihmisoikeuksien toteutumisen eteen uskonnollisissa yhteisöissä. Uskonnollisten yhteisöjen jäseniään kohtaan harjoittama hengellinen väkivalta on väärin ja

irtaantujat kaipaavat usein tukea. UUT:n järjestämä vertais-tuki on monelle uskonyhteisöstä irtaantuneelle elintärkeää. On upeaa, että meillä on Suomessa UUT, jonka kautta uskonnollisista yhteisöistä irtaantujat saavat vertaistukea ja voivat hakea apua!

Toimin myös Tulkaa kaikki -liikkeen Porvoon rovastikunnan yhdyshenkilönä. Tulkaa kaikki -liike edistää ihmisoikeuksien toteutumista luterilaisen kirkon sisällä. Liikkeessä työskennellään mm. sen eteen, että kirkollisen keskustelun ja päätöksenteon olisi oltava avointa, naispuolisten pappien syrjiminen olisi lopetettava kaikissa seurakunnissa ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat olisi ehdoitta toivotettava tervetulleiksi seurakuntien jäseniksi ja työntekijöiksi. Myös eronneiden, avoliiton valinneiden ja yksin elävien elämänratkaisuja olisi kunnioitettava.

Työurani aikana kotisairaanhoidossa olen työskennellyt erityisesti saattohoidon, dementiaa sairastavien vanhusten ja pitkäaikais-sairaiden parissa. Snoezelen aisti-integraation toimintaterapeuttisena ohjaajana olen työskennellyt lisäksi myös kehitysvammaisten, mielenterveysasiakkaiden, autistien, kroonisesta kivusta kärsivien, käytöshäiriöisten sekä aivovammapotilaiden parissa hyödyntäen erityisesti musiikkiin, liikkeeseen, taiteeseen ja kehotietoisuuteen liittyviä kuntoutuksen menetelmiä. Ihmisten kohtaaminen, vaikeiden elämänkohtaloiden kohtaaminen ja vuorovaikutus ihmisten kanssa on minulle tuttua.

Toivon, että teologian opinnoistani, työkokemuksestani ja omasta vanhoillislestadiolaisesta taustastani on yhteistä hyötyä UUT:n hallituksessa!

Jere Linnanen

Hei! Olen Jere Linnanen ja työskentelen historian ja yhteiskuntaopin opettajana Helsingissä. Synnyin mormoniperheeseen ja olin hyvin uskonnollinen mormoni aina kaksikymppiseksi asti. Useat opilliset, sosiaaliset ja henkilökohtaiset ongelmat saivat minut kuitenkin eroamaan mormonikirkosta.

Lähdin mukaan UUT:n toimintaan, kun se saavutti medianäkyvyyttä. Koin että UUT edusti myös minua ja omia kokemuksiani. Entisenä fundamentalistisena uskovaishenkiäni tiesin, kuinka rankkaa on sekä olla uskovaishenki että tehdä pitkää eroprosessia. Koin tärkeäksi että on olemassa yhteiskunnallinen taho, joka tarjoaa tietoa tiukoista uskonyhteisöistä sekä vertaistukea niille, jotka päättävät lähteä pois näistä uskonyhteisöistä. Näistä syistä asetuinkin ehdolle UUT:n hallitukseen.

Koen että uskonnosta irtautumisen jälkeen olen saanut vapaammin tuoda esille omaa luontaista positiivisuuttani ja iloisuuttani ilman synnin tuskaa ja kadotuksen pelkoa. Hyvä elämä on määriteltävissä oleva tavoite, johon voi päästä omilla teoilla - enää kohtaloani ei määritä epäselvät rukousvastaukset ja pelokas fatalismi. En tosin tavoittelekaan kuuta taivaalta, vaan olen onnellinen kun minulla on parisuhde, ystäviä, työ ja vapaata aikaa. Tuntuu oudolta, että sekulaarina ihmisenä arvostan enemmän ei-materiaalisia asioita kuin mitä uskovaishenkiä ihmisenä arvostin.

Tällaista positiivista viestiä haluan tuoda myös UUT:n toimintaan. Koen hyvin voimakkaasti, että UUT ei suuntaudu ketään vastaan eikä myöskään ota kantaa uskonnollisiin väittämiin, kuten onko Jumalaa olemassa vai ei. UUT on paikka heille, joilla ei ole muuta paikkaa. Ja vaikka omien kokemusten jakaminen on tärkeä osa eteenpäin siirtymisen prosessia, niin on arvokasta myös nostaa katse eteenpäin ja ottaa askelia traumaista vapaaseen tulevaisuuteen.

Olen ollut hyvin otettu UUT:n hallituksesta ja siitä, kuinka sydämellisiä ja avarakatseisia ihmisiä siellä on. Näen että yhdessä pystymme vielä entisestään nostamaan UUT:n toimintaa ja näkyvyyttä.

Terho Miettinen

Koulutukseltani olen kauppatieteiden maisteri. Minulla on kolme aikuista lasta.

Synnyin helluntailaiseen perheeseen. Kysymättä minulta, minut laitettiin helluntaimankelin läpi. Tähän liittyivät pyhäkoulut, lastenleirit, aikuisten tilaisuuksissa oleminen lapsena ilman, että ymmärtää mistä on kyse ja paljon muuta.

Helluntailaisuus kohdallani oli hyvin yksioikoista, kaikki kaudit ja kivat asiat kieltävää, rajoittavaa ja suorastaan elämää tuhoavaa. Ihmisen yksilöllisyys ja erityisyys, mikä on kauneinta mitä ihmisellä on, riistettiin yhteisöllisyyden vuoksi. Tämän takia oli vaikea tunnistaa omia tunteita ja tarpeita. Kysymykseen ”kuka minä olen” olisi ollut vaikeaa, jos ei mahdotonta vastata. Minkälaisesta musiikista pidän? Minkälaisesta ruuasta pidän? Miten rentoudun? Kaikki nämä kysymykset olisivat jääneet vastaamatta.

Se, että löysi itsensä oli pitkän tien takana. Paljon aikaa ja vaivaa on kulunut itsen etsimisessä. Elämäni vaikutti suuresti se, että olin itseni kanssa hukassa lukioikäisestä eteenpäin. Keskeytin päivälukion, jatkoin kuitenkin iltalukiossa ja tein monenlaisia töitä.

Kauppakorkeakoulu, jonka aloitin keskimääräistä vanhempana, merkitsi hyvin paljon ajattelun kehittymisen kannalta. Kaikkea ei tarvitse ottaa annettuna. Asioita voi ja pitää kyseenalaistaa, ja tutkia, kuinka asiat ovat. Helluntailaisuus perustuu paljolti ihmisten kokemuksiin. Tiede taas tutkii sitä, miten asiat oikeasti ovat.

Minulle hyvin merkittävä seikka oli lupaukset ja lukuisat tarinat yliluonnollisista ihmeaparantumisista. Kun osoittautui, että tarinat ihmeaparantumisista olivat vain tarinoita, eikä kyseessä ollut oikeasti mitään yliluonnollisia ihmeitä, olin pitkän aikaa ymmälläni. Minua on huijattu. Tämän ymmärtäminen kesti pitkään.

Elämä ilman ihmeitä on oikeastaan sujunut hyvin. Ei tarvitse tavoitella sellaista, mitä ei voi saavuttaa. Se, ettei yliluonnollisesti parantunut flunssastakaan, toi elämäni syyllisyyttä. Kun olin vapaa tavoittelemasta ihmeaparantumisia, syyllisyyden pikkuhiljaa helpotti.

Elina Multisilta

Synnyin Jehovan todistaja-perheeseen kahdeksankymmentäluvun puolivälissä ja vietin koko lapsuuteni ja nuoruuteni järjestön sisällä. Perherutiineihimme kuului säännöllinen osallistuminen seurakunnan kokouksiin, saarnaamistyöhön sekä lähes viikottainen perhetutkistelu Jehovan todistajien kirjallisuutta käyttäen. Luonteeltani koen aina olleeni hyvin mukautuvainen ja jossain määrin näkymätön, sillä en koskaan toivonut herättäväni turhaa huomiota muissa ihmisissä, etenkin negatiivista huomiota. Jehovan todistajien järjestön sisällä kasvaneena koin, että kasteen ottaminen tulee joka tapauksessa jossakin vaiheessa vastaan, joten kävin kasteella n. 12-13-vuotiaana. Olinkin teinivuosina varsin aktiivinen seurakunnan jäsen, mutta en kuitenkaan koskaan aidosti tutkinut ja kyseenalaistanut omaa uskoani, vaan toimin sen mukaan mitä tiesin minulta odotettavan ja mitä tiesin katsottavan hyvällä. Parikymppiseksi ehdittyäni havahtuin siihen, että elämässäni oli kaikki ulkoiset asiat kohdallaan; avioliitto, asunto, työ, ystäviä, mutta mikään ei vain tuntunut omalta ja siltä miten haluaisin elää. Koin huonoa omaatuntoa asioista ja ajatuksista joita en kuitenkaan itse kokenut vääriksi, vaan koska minut oli opetettu, että tietyt asiat ja ajatukset ovat väärää.

Erosin itse Jehovan todistajista loppuvuodesta 2006, mutta vasta kahdeksan vuoden jälkeen uskaltauduin ottamaan yhteyttä muihin saman taustan omaaviin, sillä muiden entisten Jehovan todistajien seurasta oli varoiteltu ja peloteltu koko lapsuuteni ja nuoruuteni ajan. UUT:n vertaistukitoiminnasta sekä keskusteluryhmistä olen kuitenkin kokenut olevan suunnatonta hyötyä oman taustan ja tiettyjen käyttäytymis- ja ajatusmallien hyväksymisessä ja läpikäymisessä.

Omalta osaltani toivon, että pystymme UUT:ssa madaltamaan kynnystä osallistua vertaistukiryhmiin, sekä tutustua muihin samankaltaisen taustan omaaviin. Koen tärkeäksi, että asioista puhutaan avoimesti, eikä omaa taustaa hävetä vaan sitä käytetään voimavarana. Tulen itse varmasti myös jatkossa vettämään osan Helsingin vertaistukiryhmistä ja toivotan kaikki tervetulleiksi joita aihe koskettaa.

Jari-Pekka Peltoniemi

Liityin Jehovan todistajiin 22-vuotiaana. Ensikosketuksen Jehovan todistajien oppiin sain kesätyöpaikassa Keski-Pohjanmaalla. Kesätyön päätyttyä sain työkaveriltani kaksi JT-kirjaa. Luin kirjat läpi ja alleviivasin niitä. Minulle tuli paljon kysymyksiä. Kirjoitin kysymykset paperille. Sitten erään kerran ovelleni tuli Jehovan todistaja, joka vastasi kysymyksiini. Siitä kaikki alkoi, ja minut kastettiin Etelä-Pohjanmaalla pidetyssä konventissa.

Olin yli 20 vuotta Jehovan todistajana ennen kuin jotkut asiat alkoivat vaivata minua. Yksi suurimmista käännekohdista oli koko perhettämme kohdannut kriisi, kun jouduimme ”kokouskiusaamisen” uhreiksi. Sitä johti muutama vanhin. Kiusaaminen ei loppunut edes kierrosvalvojan määräyksestä. Muutaman vuoden kärsittyämme vaihdoimme seurakuntaa.

Jossain vaiheessa minua kuulusteltiin ja alettiin kutsua luopoksi, koska pidin yhteyttä erotettuun pikkusiskooni. Lopulta minut erotettiin ajatusrikosten takia seurakunnasta. Olin ollut jäsenenä 31 vuotta

Nyt olen ollut muutaman vuoden UUT:n jäsen ja olen myös osallistunut UUT:n toimintaan, varsinkin tiedottamiseen. Minulla on omat internetsivut (<http://johanneksenpoika.fi/>), joilla pyrin jakamaan tietoa Jehovan todistajien järjestön asioista, myös niistä pimeistä puolista, mistä se itse ei kerro. Sivustoni yhteydessä on toiminut myös uutispalvelu kahden ja puolen vuoden ajan. Se sisältää tällä hetkellä yli 600 kotimaan- ja ulkomaan uutista.

Erityisesti sydäntäni lähellä ovat ihmisoikeuskysymykset ja lasten asema JT-seurakunnissa. Mielestäni millään uskonnollisella yhteisöllä ei ole oikeutta ”uskonnonvapauden varjolla” polkea jäsenten tai entisten jäsenten ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia. Ihmisoikeusloukkausten lisäksi Jehovan todistajien järjestö rikkoo useita Suomen lakeja. Koska tämä on yhteiskunnallinen ongelma, yhteiskunnan tulisi puuttua siihen jotenkin. Olen UUT:n toiminnanjohtaja Joni Valkilan kanssa tehnyt yhteistyötä näiden asioiden selvittämiseksi. UUT on julkaissut useita Jehovan todistajia koskevia selvityksiä, joita mediat ovat uutisoineet ja ministerit tutkineet. (http://johanneksenpoika.fi/dokumentit/uut_selvitykset.html)

Lisätietoja YLE:n Horisontti-ohjelmassa.
(http://johanneksenpoika.fi/dokumentit/horisontti_jp_haastattelu_11012015.mp3)

Antti Kaskela

Olen Antti Kaskela, espoolainen tekniikan alan tutkija ja UUT Ry:n hallituksen puheenjohtaja. Hallituksen uudistuessa vuodenvaihteessa, minua pyydettiin muutamien yhdistyksen jäsenten taholta olemaan käytettävissä hallituksen puheenjohtajan roolissa, joten päätin lähteä ehdolle ja tulin tehtävään valituksi. Olin seurannut yhdistyksen toimintaa muutaman vuoden ajan ja arvostanut muun muassa ammattimaista ja asialinjaista tiedotustoimintaa, jota yhdistys on harjoittanut. Ajattelin, että hallituksen puheenjohtajan tehtävä mahdollistaisi yhdistyksen arvokkaan työn tukemisen ja uudistamisen tavalla, jossa omasta laajasta koulutus- ja kokemuspohjasta on hyötyä. Erityisen merkittäväksi koen sen, että yhdistyksen brändiä kehitetään positiiviseen suuntaan ja vertaistukitoimintaa ylläpidetään sekä kehitetään sellaiseksi, että osallistumiskynnyks jää mahdollisimman matalaksi.

Olen itse lähtöisin erittäin uskonnollisesta suvusta ja viettänyt nuoruuteni Suomen suurimman uskonnollisen yhdiskunnan parissa. Uskonnollisuus ei kuitenkaan koskaan ollut oma valintani, vaan oman maailmankuvani olen rakentanut tieteelliselle faktapohjalle, ympäristön paineesta huolimatta. Opiskelu on ollut minulle tärkeä kanava toteuttaa itseni sekä reitti kasvaa ja irtautua uskonnollisesta taustastani. Omakohtaiset kokemukset siitä, millaisia ongelmia uskonnollisen yhteisön sisällä voi olla ja miten intensiivistä painostusta tiukan kontrollin uskonnollisesta ryhmästä irtautuva henkilö voi saada osakseen, motivoivat kuitenkin auttamaan apua tarvitsevia. Valitettavasti perustuslain takaaman uskonnonvapauden, erityisesti negatiivisen uskonnonvapauden, toteutumisessa on vielä puutteita 2010-luvun Suomessakin ja siisä yhdistyksemme toiminnalle on selkeä tarve. Tähän tarpeeseen vastaamaan meillä on tällä hetkellä hyvät resurssit ja hieno verkosto vapaaehtoistoimijoita, joiden työpanos on käytännön toiminnalle erittäin tärkeää.

10 kysymystä UUT:sta ja ihmisoikeuksista

Jaro Asikainen on journalistiikan ja viestinnän opiskelija Tampereen yliopistossa. Hän teki Ihmisoikeudet ja kansainvälinen yhteisö -nimiselle kurssille raporttimuotoisen esseen Uskontojen uhrien tuki UUT ry:stä. Työtä varten hän kysyi UUT:n toiminnanjohtaja Joni Valkilalta kymmenen kysymystä UUT:sta ja ihmisoikeuksista. Muutos-lehti julkaisee Jaron kysymykset ja Jonin vastaukset.

1. Kuinka läheisesti näet UUT:n toiminnan kytkeytyvän ihmisoikeuksiin? Mitä ihmisoikeuksia haluatte edistää ja miten?

Mielestäni uskonyhteisöt polkevat toisinaan omien jäsentensä ihmisoikeuksia. Perinteinen uskontoihin liittyvä ihmisoikeusnäkökulma on ollut erilainen eli on keskusteltu siitä miten (vähemmistö)uskontojen oikeudet toimia ja yksilöiden oikeudet harjoittaa uskontoaan voidaan turvata ja aika harvoin on pohdittu sellaista mahdollisuutta, että uskonyhteisö polkisi jäsentensä ihmisoikeuksia. Kyse on myös oikeuksien välisestä ristiriidasta: voiko yhteisö uskonnonvapauden nimissä polkea jäsenensä ihmisoikeuksia vai tulisiko yhteiskunnan puuttua siihen?

Mielestäni ratkaisuksi ongelmaan ei riitä se, että ihminen hän on vapaa eroamaan uskonnostaan jos on tullut huonosti kohdelluksi. Tämä on epätydyttävä ratkaisu samoin kuin jos perheväkivaltaan ehdotetaan ratkaisuksi eroamista puolisostaan. Tietenkin se voi olla osa ratkaisua, mutta täytyy myös pyrkiä muihin ratkaisuihin kuten väkivallan lopettamiseen. Joillakin, esimerkiksi lapsilla, ei välttämättä ole edes mahdollisuutta erota uskonyhteisöstään.

Toisinaan yhteiskunta puuttuu tilanteeseen, jossa uskonyhteisö loukkaa ihmisen oikeuksia. Esimerkiksi Jehovan todistajat kieltävät jäseniltään veren käytön lääketieteellisissä tarkoituksissa. Jos Jehovan todistajien lapsi tarvitsee verta, yhteiskunta puuttuu asiaan ja varmistaa, että lapsi saa tarvitsemaansa hoitoa. Toisinaan taas yhteiskunnan puuttuminen on vähäistä, lähinnä jälkiä korjaavaa. Esimerkiksi homoseksuaalisuuden jyrkästi tuomitsevassa yhteisössä kasvava nuori voi tulla yhteisönsä syrjimäksi ja kokee mielenterveyttä romuttavaa hengellistä väkivaltaa. Yhteiskunta puuttuu tilanteeseen ehkä vasta tarjoamalla terveydenhuollon palveluja sitten kun tilanne on jo päässyt aika pahaksi.

UUT pyrkii edistämään ihmisoikeuksia siten, että uskonyhteisöjen sisällä ihmisillä olisi uskonnon-, mielipiteen- ja sananvapaus. Kaikissa yhteisöissä ei ole näin, vaan ihmisiä kontrolloidaan hyvin tiukasti tavalla joka muistuttaa joidenkin autoritaaristen valtioiden toimintaa: toisinajattelijoita rangaistetaan ankarasti esimerkiksi eristämällä heidät läheisistään.

Joissakin yhteisöissä lapset sosiaalistetaan yhteisön jäseniksi ja sitoutetaan siihen perusteellisesti ennen täysikäistymistään. Sen jälkeen varsinkin tiiviistä yhteisöstä on hyvin vaikea

lähteä pois. Lapsilla ei näin ole käytännössä uskonnonvapautta eli heillä ei ole missään vaiheessa todellista vapautta päättää mihin uskonyhteisöön he haluavat kuulua.

Esimerkkinä naisten oikeuksien polkemisesta voisi mainita vanhoillislestadiolaisten ehkäisykiellon. Yhteisössä kasvava tyttö saattaa mennä naimisiin jo täysikäisyyden kynnyksellä ja alkaa saada lapsia ollessaan vielä vähän lapsi itsekin. Jos ehkäisyä ei käytetä, pienten lasten vanhemmuus saattaa kestää yli 20 vuotta. Monille äideille, isille ja lapsille tämä on hyvin raskasta.

2. Mikä on paras keino myötävaikuttaa uskonnollisissa yhteisöissä esiintyvien ongelmien poistamiseen?

Ehkä paras keino on ongelmien tuominen julkisuuteen. Se luo painetta uskonyhteisöille muuttamaan toimintaansa siten, että ihmisoikeuksia ei loukattaisi ja inhimillisiltä kärsimyksiltä säästytäisiin. Tietoisuuden lisääminen näistä ongelmista tarjoaa myös parempia edellytyksiä esimerkiksi viranomaisille, terveydenhuollon ammattilaisille ja vaikkapa koulujen henkilökunnalle tunnistaa ongelmia ja puuttua niihin.

3. Missä suhteessa UUT ry painottaa toimintansa vertaistukea sekä tiedotus- ja vaikutustoimintaa? Onko jompikumpi merkittävämpi toiminnan muotona?

Painotusta suuntaan tai toiseen ei ole. Nämä toiminnat myös tukevat toisiaan. Asioiden julkisuudessa käsitteleminen on eräänlainen tapa auttaa niitä, jotka ovat kohdanneet ongelmia. On eräänlaista vertaistukea kun näitä ilmiöitä käsitellään julkisuudessa, kun esimerkiksi voi lukea lehdistä tai nettisivuiltamme toisista ihmisistä, jotka ovat kokeneet samaa kuin itse. Vertaistukitoimintaan tuleville tarjotaan mahdollisuuksia osallistua tiedotus- ja vaikutustoimintaan esimerkiksi kirjoittamalla kokemuksistaan.

4. Missä asioissa UUT on mielestäsi onnistunut edistämään ihmisoikeuksia?

Uskontoihin liittyvät ihmisoikeusongelmat ovat monimutkaisia ilmiöitä, joita ei pystytä ratkaisemaan hetkessä. Olemme on-

UUT:N TOIMINNANJOHTAJA JONI VALKILA

nistuneet pitämään esillä joitakin ongelmia. Parin viime vuoden aikana UUT on onnistunut erityisen hyvin tuomaan yleiseen tietoisuuteen Jehovan todistajien keskuudessa esiintyviä ongelmia. Olen toiveikas, että tämä voi johtaa esimerkiksi siihen, että terveydenhuollossa oltaisiin paremmin valmiita auttamaan uskonnon uhreja.

UUT on myös onnistunut tukemaan vaikeuksiin joutuneita ihmisiä. Se on yksi tapa, jolla yhteiskunta voi puuttua tilanteeseen kun ihmisoikeuksia loukataan.

5. Mitkä ovat mielestäsi Uskontojen uhrien tukiry:n merkittävimpiä konkreettisia saavutuksia?

UUT tarjoaa vertaistukea valtakunnallisesti. UUT on yhteiskunnallinen vaikuttaja. UUT osallistuu aktiivisesti uskonnoista käytävään keskusteluun ja on paljon esillä julkisuudessa. Mikään muu järjestö Suomessa ei tee täysin samaa kuin me.

6. Millaisia ongelmia olette kohdanneet yhdistyksen tavoitteissa edistää ihmisoikeuksia?

Koska uskonyhteisöihin liittyvät ongelmat ovat monimutkaisia kysymyksiä, viranomaiset ovat olleet haluttomia puuttumaan niihin. On kuitenkin mahdollista, että tämä on muuttumassa. Jaan Lapin yliopiston Aini Linjakummun näkemyksen, jonka mukaan yhteiskunnassa on entistä suurempaa valmiutta ja halua puuttua uskonyhteisöissä esiintyviin ongelmiin. Esimerkiksi lapsiasiavaltuutettu on kommentoinut julkisuudessa, että uskonyhteisöjä pitäisi valvoa nykyistä paremmin ja pyrkiä kehittämään ihmisoikeuksien toteutumista uskonyhteisöissä esimerkiksi järjestämällä näihin päämääriin pyrkiviä säännöllisiä tapaamisia yhteisöjen johtajien kanssa.

7. Miten kritisoimanne uskonyhteisöt suhtautuvat yhdistykseenne? Käyttekö vuoropuhelua?

Meillä on jonkin verran vuoropuhelua. Olen tavannut vanhoillislestadiolaisten pääsihteerin ja yhden mormonien johtohenkilön. Olen ollut yhteyksissä puhelimitse mormonien tiedottajaan ja helluntaikirkon toiminnanjohtajaan. Minua on haastateltu helluntailiikkeen Ristin Voitto -lehteen. Pyrimme lisäämään tämänkaltaista vuoropuhelua eri yhteisöjen kanssa.

8. Miten UUT voisi edistää ihmisoikeuksia nykyistä paremmin?

Resurssimme on melko pienet. Meillä on pääsääntöisesti vain yksi palkattu työntekijä. Joillakin kritisoimillamme uskonyhteisöillä on paljon suuremmat resurssit, globaalisti miljardien omaisuus, tuhansien ihmisten henkilökunta ja miljoonia vapaaehtoisia, eikä tämä ole liioittelua. Esimerkiksi Jehovan todistajilla on yli kahdeksan miljoonaa vapaaehtoistyöntekijää. Tällaisilla yhteisöillä on huomattavasti paremmat edellytykset esimerkiksi lobata kansainvälisiä järjestöjä omista ihmisoikeusnäkökulmistaan eli siitä, että uskonnonvapauden nimissä heille tulisi sallia mahdollisimman vapaa toiminta.

9. Miten toivoisit UUT ry:n kehittyvän järjestönä, jotta tavoitteiden saavuttaminen onnistuu?

UUT voisi olla hieman nykyistä isompi järjestö. Toiminnallamme on selvästi tarvetta, tarjoamamme vertaistuki on kysyttyä, mutta yhden henkilön työpanoksella järjestöme tehtävien hoitaminen on melko vaativaa. On mainittava, että meillä on noin 50 vapaaehtoista, joiden työpanos on merkittävä ja tämä mahdollistaa nykyisenlaajuisen toimintamme, mutta myös vapaaehtoisten tukeminen ja heidän työnsä organisoiminen vaatii paljon. Nähdäkseni UUT:n tulisi pyrkiä olemaan vähän nykyistä suurempi työnantaja. Visioni mukaan UUT:lla voisi 2-3 vuoden kuluttua olla 2-3 kokoaikaista työntekijää.

10. Millaisia kriteerejä uskonyhteisöiden tulisi

täyttää, jotta teidän yhdistyksenne toimintaa ei Suomessa tarvittaisi?

Uskonnyhteisöt loivat yhdessä Suomen Mielenterveysseuran ja UUT:n kanssa uskontojen eettiset periaatteet 1990-luvulla. Periaatteet on hyvät, mutta ne ovat hieman unoh-tuneet.

Jaro Asikainen

Uskonnollisten yhteisöjen eettiset periaatteet

Yleisten ihmisoikeuksien, henkisen hyvinvoinnin ja uskonnon-vapauden turvaamiseksi ja edistämiseksi sekä kaikenlaisen us-kontoon ja vakaumukseen kohdistuvan suvaitsemattomuuden ja syrjinnän poistamiseksi me Suomen Mielenterveysseuran Uskonto ja mielenterveys -projektissa mukana olleet eri kirkkoja ja uskon-nollisia yhdyskuntia ja yhteisöjä edustavat jäsenet vetoamme sekä omiimme että muihin maassamme toimiviin kirkkoihin ja uskon-nollisiin yhteisöihin. että ne soveltaisivat toiminnassaan seuraavia periaatteita:

Suomessa toimivat uskonnolliset yhteisöt

1. Edistävät kaikkien Suomen lakiin, YK:n ihmisoikeuksien yleis-maailmalliseen julistukseen, Euroopan ihmisoikeus yleissopimuk-seen ja muihin maamme ratifioimiin, kansalaisten perusoikeuksia koskeviin sopimuksiin liittyvien uskonnonvapautta ja muita perus-oikeuksia koskevien sitoumusten noudattamista.
2. Kunnioittavat jokaisen oikeutta päättää ilman minkäänlaista painostusta tai syrjintää uskontokuntaan liittymisestä.
3. Pyrkivät edistämään eri uskontokuntiin kuuluvien keskinäistä kunnioitusta sekä julkisessa että jäseniinsä kohdistuvassa tiedo-tus- ja valistustoiminnassa.
4. Ilmaisevat avoimesti ja selkeästi mistä uskontokunnasta on kyse tiedottaessaan toiminnastaan julkisuudessa ja kutsuessaan toimin-tansa piiriin kyseiseen uskontokuntaan kuulumattomia.
5. Varmistuvat siitä, että jokaisella uskontokuntaan liittymistä harkitsevalla - alaikäisten vanhemmilla tai laillisilla huoltajilla - on oikea käsitys uskontokunnan tarkoituksesta ja sen toiminnan luonteesta samoin kuin sen jäsenyyteen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.
6. Kunnioittavat alaikäisen lapsen vanhempien ja laillisten huol-tajien oikeutta päättää hänen uskonnollisesta kasvatuksestaan ja uskontokuntaan kuulumisestaan.
7. Huolehtivat siitä, että uskontokunnasta voi halutessaan erota joutumatta minkäänlaisen painostuksen tai syrjinnän kohteeksi tai minkään elimen tai uskontokunnan edustajan kuulusteltavaksi tai puhuteltavaksi.
8. Huolehtivat siitä, että jokaisella, jota uhkaa erottaminen tai jäsenoikeuksien rajoittaminen uskontokunnassaan on oikeus tulla ennen päätöksentekoa kuulluksi ja että hänellä voi päätöksenteon jälkeen halutessaan hakea muutosta päätökseen uskontokunnassa korkeampaa päätäntävaltaa käyttävältä elimeltä.
9. Huolehtivat, että jäsenillä on oikeus
 - yksityisyyteen
 - käyttää äänioikeuttaan valtiollisissa ja muissa vaaleissa tai olla äänestämättä
 - vapaasti päättää siitä, saattaako asiansa riippumattoman tuo-mioistuimen käsiteltäväksi vai ei
 - valita vapaasti aviopuolisonsa ja perustaa perhe tai erota tai olla perustamatta perhettä
 - omistaa ja hallita omaisuutta tai luopua siitä.
10. Tukevat jäseniään henkisissä ja hengellisissä kriiseissä ja autta-vat heitä tarvittaessa turvautumaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Harjoittelijan terveiset

Tervehdys! Olen Minna, teologian kolmannen vuoden opiskeli- ja Helsingin yliopistosta. Olen Uskontojen uhrien tuki ry:n harjoittelijana touko- ja kesäkuun ajan. Harjoitteluni aikana olen päässyt tutustumaan yhdistyksen toimintaan, järjestötyöhön ja hengellisen väkivallan teemoihin erilaisten työtehtävien kautta. Olen muun muassa osallistunut UUT:n vertaistukitoi-mintaan, tehnyt erilaisia kirjoitus- ja toimistohommia, pääs-syt kuulemaan Uskonnon varjot -kirjan julkaisemistilaisuutta ja ollut mukana Maailma Kylässä-festivaaleilla kertomassa yhdistyksen toiminnasta. Työnteko UUT:ssa on ollut varsin mielekästä, ja olen oppinut paljon.

Oma uskonnollinen taustani on luterilaisessa kirkossa ja osit-tain myös helluntaiseurakunnassa. Vaikka olen kasvanut näistä yhteisöistä ulos ja asenteeni on muuttunut kriittisemmäksi, kokemukseni uskonnoista ja uskonnollisuudesta ovat pääosin melko hyviä. Tiedän kuitenkin, ettei kaikilla ole niin. Siksi hain harjoitteluun tähän yhdistykseen: sekä akateemisen kiinnostuksen pohjalta että halusta auttaa yhteisöissä hei-koimpaan asemaan jääneitä ihmisiä. Ihmisoikeudet ja tasa-arvokysymykset ovat lähellä sydäntäni, ja haluan edistää niitä myös uskonnollisten yhteisöjen sisällä. Uskon, että UUT tekee tärkeää työtä näiden asioiden eteen ja antaa ihmisille hyvän väylän kertoa omista kokemuksistaan.

Harjoittelu UUT:ssa on vahvistanut ajatuksiani siitä, mitä ha-luan tulevaisuudessa tehdä. Ihmisten auttaminen, työskentely järjestössä ja ihmisoikeusasioiden parissa toimiminen tuntu-vat mielekkäiltä. Maailma ei ole valmis, ja on monta asiaa, joihin haluaisin vaikuttaa. Toivon, että elämä valmistumisen jälkeen kuljettaa tehtäviin, joissa pääsen työskentelemään tärkeiden asioiden puolesta.

Kesäisin terveisin,

Minna Silvennoinen, korkeakouluharjoittelija

Kirjaesittelyssä: **USKONNON VARJOT**

Kuka?

AINI LINJAKUMPU ON LAPIN YLIOPISTOSSA TYÖSKENTELEVÄ LÄHI-IDÄN JA ISLAMILAISEN POLITIIKAN, LESTADIOLAISUUDEN SEKÄ VERKOSTOPOLITIIKAN JA TUNTEIDEN POLITIIKAN TUNTIJA. HÄN ON TUTKINUT ERITYISESTI ISLAMILAISTA AKTIVISMIA JA TERRORISMIA.

Uskonnollisissa yhteisöissä esiintyvän väkivallan ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on tärkeää, että ilmiöstä on tarjolla riittävästi luotettavaa tutkimusta. Aihe on noussut Suomessa julkiseen keskusteluun varsinkin 2010-luvulla ja tutkimusta on tehty jo jonkin verran, mutta tilausta sille on edelleen. Tänä keväänä on ilmestynyt kirja, joka on merkittävä puheenvuoro keskusteluun hengellisestä väkivallasta.

Esittelen seuraavaksi tätä kirjaa lyhyesti. Aini Linjakummun kirja *Uskonnon varjot: Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä* käsittelee hengellisen väkivallan syitä, seurauksia ja ilmenemismuotoja erityisesti Jehovan todistajien ja vanhoillislestadiolaisten piirissä. Erilaiset hyväksikäytön muodot, naisten, lasten ja nuorten asema, ihmisoikeusloukkaukset, vähemmistöjen asema ja liikkeistä irtautuneiden tilanne näissä liikkeissä on noussut julkiseen keskusteluun. Kirja ei ole tutkimus näistä kahdesta uskonnollisesta liikkeestä, vaan niitä käytetään esimerkkeinä väkivallan muodoista, joita voi esiintyä kaikissa uskonnollisissa yhteisöissä.

Linjakumpu painottaa kirjassaan, että kaikki uskonnollisissa yhteisöissä tapahtuva väkivalta ei ole hengellistä, eikä hengellisyys automaattisesti synnytä väkivaltaa. Toisaalta hengellisyys ei myöskään suojaa yhteisöä väkivallan syntymiseltä. Hengellinen väkivalta on sellaista väkivaltaa, jota perustellaan hengellisistä lähtökohdista. Linjakumpu esittelee kirjassaan perusteellisesti hengellisen väkivallan syntyyn liittyviä piirteitä, syitä ja taustoja.

Erilaisista väkivallan muodoista Linjakumpu esittelee seksuaalivähemmistöjen syrjintää, fyysistä väkivaltaa, taloudellista hyväksikäyttöä, hengellistä kurinpitoa ja sanktiointia ja liikkeistä irtautuneiden ihmisten kohtelua. Seksuaalivähemmistöjä käsittelevässä luvussa keskitytään erityisesti homoseksuaalisuuteen ja eheyttämiskäytänteisiin. Fyysisen väkivallan luku käsittelee erityisesti vanhoillislestadiolaisten ehkäisykieltoa ja Jehovan todistajien verensiirtokieltoa. Taloudellisen hyväksikäytön muodoista esitellään uskonnollisten liikkeiden varainkeruun muotoja ja vastikkeettoman työn teettämistä liikkeen jäsenillä. Hengellisen kurinpidon ja sanktioinnin muotoina kirjassa käsitellään muun muassa julkista sielunhoitoa, Jehovan todistajien oikeuskomiteoita sekä uskonnollisia rangaistuksia, kuten liikkeestä erottamista. Liikkeestä irtautuneiden ihmisten kohtelusta kertovassa luvussa käsitellään erkaantumisprosessin haasteita ja esimerkiksi Jehovan todistajien karttamiskäytänteitä liikkeestä lähteneille.

Kuten tutkimuksessa käsiteltävien väkivallan muotojen määrä kertoo, kyseessä on laaja ja monimutkainen ilmiö. Ongelma ei ole pelkästään teoreettinen, vaan kysymys on ihmisten aidoista, koskettavistakin kokemuksista ja elämäntarinoista. Syvyyttä tähän kirjaan tuovatkin uskonnollisten yhteisöjen harjoittamasta väkivallasta kärsineiden henkilöiden kertomukset omista kokemuksistaan. Kertomuksen konkretisoivat lukijalle, miten monella tapaa hengellinen väkivalta voi vaikuttaa ihmisen elämään. Kirjassa tuodaan esille ikäviä kokemuksia, mutta myös tilanteita, joissa hengellisestä väkivallasta kärsinyt on saanut apua ja päässyt yli vaikeista kokemuksistaan: ”Sain ehkäisyn, terapiaa sekä sosiaalityöntekijän apua. Sen jälkeen elämäni on palannut ja parisuhteestakin voi nauttia. Lapset ovat alkaneet tuntua taas ihanilta ja jaksan taas huolehtia heistä. Kävin läpi koko elämäni ja tulinkin siihen tulokseen, että koskaan enää en anna muiden määrittää elämäni.”

Mielestäni Linjakummun kirja *Uskonnon varjot* esittelee hengellisen väkivallan teemoja perusteellisesti, luotettavasti ja helpotajuisesti. *Uskonnon varjot* on suositeltavaa luettavaa

kaikille, joita tämä aihe kiinnostaa tai jotka ovat itse kokeneet joskus elämänsä aikana hengellistä väkivaltaa. Aiheeseen tutustuminen teoreettisesta näkökulmasta voi auttaa ihmistä, joka haluaa käsitellä vaikeita kokemuksiaan ja päästä niistä yli. Uskon, että tämä kirja voisi olla hyödyllinen oppikirja esimerkiksi teologiseen tiedekuntaan tai uskontotieteen oppinaineeseen, sekä hyödyllistä luettavaa myös vaikkapa mielen-terveysalan ammattilaisille. Linjakummun kirja on johdonmukainen ja mielenkiintoinen kokonaisuus, jonka lukemalla pääsi hyvin sisälle hengellisen väkivallan teemojen tutkimukseen. Kirja herätti paljon ajatuksia ja ymmärrystä siitä, että vaikka tietoisuus hengellisestä väkivallasta on kasvanut ja asia on saanut paljon mediajulkisuutta, ongelmat eivät ole vielä kadonneet minnekään. Siksi tällaista tutkimusta sekä esimerkiksi Uskontojen uhrien tuki ry:n tekemää työtä tarvitaan edelleen. Yhteiskunta tarvitsee välineitä ymmärtää hengellistä väkivaltaa, jotta uskonnollisissa yhteisöissä heikossa asemassa olevia ei jätettäisi epäoikeudenmukaisen vallankäytön armoille.

Minna Silvennoinen

7.5.2015

Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi!

Synnyimme kaksoisveljeni kanssa 36 vuotta sitten vanhoillislestadiolaiseen perheeseen toiseksi vanhimpina lapsina. Kaikkiin meitä sisaruksia on 15. Elelimme varmasti hyvin tavallista suurperheen arkea, ruokaa ja vaatetta oli ja katto pään päällä, siis kaikki ihmisen perustarpeet. Isä oli välillä reissuhommissa ja välillä ihan normaali päivätöissä, äiti meidän lasten kanssa kotona. Olihan se mukava tulla koulusta kotiin, kun äiti oli siellä ja monesti se tuoreen pullan tai leivän tuoksu tuli vastaan ovelta.

Meidät ”juurrutettiin Jumalan valtakuntaan” ja kasvatettiin lestadiolaiseen arvomaailmaan, mitä en sinänsä väheksy enkä moiti. Käytiin sunnuntaisin pyhäkoulussa ja seuroissa. Paljon niissä periaatteissa ja arvoissa on hyviäkin asioita ja varmasti paljon säästynytkin, kun ajattelen omia nuoruuden koulu-kavereita ja niiden tekemisiä. Opetettiin, miten ihmisiä tulisi kohdella tasavertaisesti riippumatta ihonväristä tai siitä mihin uskontokuntaan kuuluvat tai kuuluvatko ylipäätään mihinkään. Opimme huolehtimaan läheisistä, ja sisaruksista, sekä myös kotityöt olivat arkipäivää. Isossa perheessä kun elettiin, kaikilla oli vuorollaan omat hommansa hoidettavana. Työntehtäisiin opetettiin jo nuorena.

Uskovaiset ihmiset ovat läheisiä ja yhteisö on hyvin tiivis. Monessa asiassa tuetaan toisia ja autetaan sen mukaan mitä pystytään.

Aloin seurustelemaan tulevan vaimoni kanssa, kun olin 17-vuotias. Naimisiin menimme sitten lähes heti, kun olin täyttänyt 18 vuotta. Vanhoillislestadiolaisuuden yksi ”opetus” on, että lapset ovat herran lahja ja ne otetaan kaikki vastaan, eli suomeksi, ehkäisyä ei hyväksytä. Meille näitä ”herran lahjoja” syntyi sitten 16 vuoden aikana kaikkiaan 10. Kaikki lapset ovat minulle rakkaita ja tärkeitä, eikä niistä yhtäkään antaisi pois. Jokaisen lapsen syntymä on ainutlaatuinen kokemus. Jälkeenpäin ajateltuna olen sitä mieltä, että olin aivan liian nuori, kun menimme naimisiin, mutta silloin tietysti uskoin, että näin Jumala on tarkoittanut asioiden tapahtuvan. Kuitenkin koen, että jonkinlainen itsenäistyminen jäi kokematta tai tapahtumatta, kun lähdin suoraan lapsuudenkodista omaan perhe-elämään. En asunut tai opiskellut missään kauempana yksin ennen naimisiin menoa ja muuttoa omaan kotiin.

Aikuisiällä aloin sitten miettimään asioita ja monet opetukset ja neuvot tuntuivat aika kyseenalaisilta. Oma järjeä ei saanut käyttää, koska usko ei ole järjen asia! Monen monta kertaa sitä itse mietin, että onkohan juuri näin, että itse ei saa asioihin vaikuttaa. Opetettiin, että jokaiselle annetaan taakkaa kannettavaksi juuri sen verran kuin jaksaa kantaa. Nyt olemmekin saaneet lukea kuinka monet äidit ovat ääri-ajoilla oman jaksamisensa kanssa.

Kesällä 2012 oma elämäni tuossa yhteisössä tuli tiensä päähän ja päätin luopua uskosta. Sitten myöhemmin saman vuoden syksyllä tuli avioero ja sen jälkeen onkin tapahtunut monenlaista.

Se kaikki, mitä olemme nykyisen puolisoni kanssa kokeneet tuon yhteisön taholta, ei todellakaan ole ollut helppoa. Aluksi syytettiin, että nykyinen vaimoni vei lapsilta isän. Kuinka katkeria voivat ihmiset olla ja sitä kautta todella häikäilemättömän ilkeitäkin. Eihän kukaan voi ketään viedä ja varsinkaan, jos parisuhde on kunnossa. Joku syntipukki piti löytää johon sai vihansa ja katkeruutensa purkaa. Uhkailtiin jopa niin, että ei vastata seurauksista, jos tulette yhdessä vastaan esim. kaupassa. En ymmärrä, mistä tällainen ”oikeus” tulee ja välillä tuntui siltä, kun mikään laki ei heitä koskisi. Lapsia käytettiin vihanpidon välineenä ja sitten taas syytettiin, että itsepäähän

olet tällaisen teon tehnyt, koita kärsiä seuraukset. Synnä tähän ongelmaan, miksi lapsiani en ole juuri saanut tavata, on entisen vaimoni katkeruus uutta vaimoani kohtaan. Monen monta kertaa on tullut esille, että minä voin tavata lapsiani, mutta nykyinen vaimoni ei saa olla heidän kanssaan missään tekemisissä. Mielestäni moni asia olisi voitu hoitaa fiksummin ja helpommin kun olisi pysytty asialinjalla, eikä olisi menty henkilökohtaisuuksiin.

Olin yli puoli vuotta sairaslomalla ja sen jälkeen aloin etsiä uutta työpaikkaa. Useamman kerran kävin haastattelussa ja yhteisö, kun on hyvin tiivis ja tällaiset asiat tiedetään laajasti, niin moni paikka jäi saamatta sen takia, kun olin niin ”paha” ihminen. Minulle sanottiinkin, että kukaan ei sinua ota töihin, kun saa tietää mitä olet tehnyt. Myös vaimoni joutui tällaisen häirinnän kohteeksi omassa työssään. En ymmärrä, miksi yksityisasiat ja työasiat sotkettiin keskenään. Vaimoni toimii nuorisojärjestössä ja sen toiminnan piirissä on hyvin paljon lestadiolaisia lapsia. Hänen esimiehelleen oli ilmoitettu tapahtuneesta ja ihan suoraan tuli esille, että kyseessä oli ajojahti, jotta hänet saataisiin luopumaan työstään. Mainittakoon, että vaimoni työpaikka on edelleen siinä kunnassa, jossa itse aiemmin asuin perheeni kanssa. Lisäksi ne kaikki tekstiviestit joissa suoraan purettiin omaa vihaa meitä kohtaan, olivat todella ilkeitä. Jouduimmekin tekemään ihan rikosilmoituksen, jotta tämä häirintä saatiin loppumaan.

Olen nyt käynyt noin kaksi vuotta terapeutilla ja purkanut omaa elämäni ja yrittänyt selvittää lähinnä itselleni näitä kokemuksiani. Paljon olen saanut apua ja vähitellen alan toipumaan, kun opin ymmärtämään asioita. Nyt kun on ollut aikaa pysähtyä kuuntelemaan itseään ja sitä, mitä minulle kuuluu ja mitä minä elämältäni haluan. Kun jätin uskon, tuli monelta kommenttia, että vähiten sinulle olisin uskonut tuollaista tapahtuvan. Itsellä kuitenkin oli jo pidemmän aikaa mietityttänyt monet asiat. Niin kauan kun tuohon yhteisöön kuuluin, elin sen opetusten ja arvojen mukaista elämää, ainakin omasta mielestäni. Siksi se varmasti monesta tuntuikin siltä, että eihän tuo voi jättää tätä uskoa. Siinä vaiheessa, kun tein oman henkilökohtaisen päätökseni, kävin muutaman uskovaisen puhujan, siis maallikkosaarnaajan kanssa keskusteluja ja he tietysti yrittivät puhua siitä, mitä menetän kun olen uskosta luopunut. Olin kuitenkin siinä vaiheessa jo niin varma omasta kannastani, että heidän puheensa ei minuun vaikuttanut siten, että olisin kääntynyt takaisin. Olen sitä mieltä, että moni heikompi kokee tuollaisien keskustelujen jälkeen sellaisen tunteen, että olen tehnyt väärin ja minun pitää palata tuohon laumaan takaisin. Itse olen sitä mieltä, että moni tekee sen päätöksen siksi, että ei tulisi huono kuva muiden ihmisten mieleen itsestä ja päätös ei olekaan se, mitä itse haluaa vaan sellainen mitä muut haluavat. Viittasin aiemmin, että yhteisö on hyvin tiivis ja siihen kuuluvat ovat hyvin läheisiä toisilleen. Jos joku tuosta yhteisöstä eroaa, niin silloin jää yksin.

Kun itse luovuin vanhoillislestadiolaisuudesta, koin juuri tuon yksinäisyyden tunteen. Siihen asti oli ”ystäviä” ympärillä ja naapureissa, mutta päätökseni jälkeen niitä ei enää juurikaan ollut. Ymmärrän, että siihen vaikuttaa erilainen elämäntapojen ja uskontojen ero, mutta kuten siellä opetuksissa kehoitetaan hyväksymään jokainen ihminen omana itsenään. Toinen asia tässä omassa kokemuksessa on avioero. Olen saanut kuulla, että olisi ollut helpompi hyväksyä kuolema kuin avioero!

Lestadiolaisen käsityksen mukaan avioliitto on elämän loppuun asti kestävä liitto. Oman avioeroni jälkeen olen kuullut monen sanoneen, että meidän perheen tilanne on pistänyt

miettimään omaa avioliittoa ja parisuhdetta. Kuinka monet tuudittautuvat siihen, että yhdessä ollaan, tapahtui mitä tahansa, ja suhde jää hoitamatta, kun pidetään toista itsestäänselvyytenä. Avioliitto ja yleensäkin elämä vanhoillislestadiolaisuudessa perustuu uskoon ja sen varaan rakennetaan kaikki. Minulle kommentoitiin eräässä keskustelussa, että mihin nyt perustan elämän kun tukeva pohja puuttuu? Olen nykyisessä parisuhteessani kuitenkin ymmärtänyt sen, että suhteen eteen täytyy molempien tehdä töitä ja suhde perustuu rakkauteen. Muistan ne monet tilanteet joissa puhuttiin ”maailman” ihmisistä ja siitä, kuinka siellä on niin helppo ottaa ero, jos suhde ei toimi. Kuitenkin tiedän uskovaisia perheitä, joissa elämä ei ole helppoa, mutta luotetaan siihen että kaikki menee niin kuin Jumala hyväksi näkee.

Näiden kaikkien vaiheiden jälkeen olen ihmetellyt tuota otsikossa olevaa Raamatun kohtaa ”älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi”, mitä se merkitsee? Mielestäni en ole tehnyt väärin muita ihmisiä kohtaan, vaikka oma perheeni tilanteesta tietysti kärsikin. Sain muun muassa sellaisia viestejä, että ”hyvää matkaa helvettiin” ja ”olipa harmi menettää velipoika, hyvästi”. Jälkeenpäin on sitten kuulunut, että miksi en pidä yhteyttä enkä ole tekemisissä entisten ”ystävien” kanssa? Nyt minulta odotetaan sitä, että lähdän korjaamaan rikkoutuneita välejä. Oma ymmärrykseni ei riitä siihen, miksi minulta tällaista odotetaan, kun en niitä välejä ole rikkonutkaan.

Itse uskon edelleenkin Jumalaan ja siihen, että kaikella on jokin tarkoituksensa, mutta voin myös itse vaikuttaa omaan elämäni. Mielestäni jokaisella on oikeus uskoa ja elää, kuten itse haluaa ja on väärin lähteä tuomitsemaan muiden tekoja tai valintoja. Kenellä meistä on varaa sanoa mikä on oikeaa uskoa ja kuka pääsee taivaaseen? Olen sitä mieltä, että em. yhteisössä tietyllä tavalla hallitaan pelolla ja sellaisella ehdottomuudella, joka ei tarjoa vaihtoehtoja.

Kuinka paljon tuossa yhteisössä eletäänkään sen omien ”sääntöjen” ehdoilla ja niillä säännöillä ei ole mitään tekemistä Raamatun kanssa. Tyttäreni luopui myös tuosta uskosta ja kun hänen kanssaan keskustelin tilanteesta, hän totesi kavereidensa sanoneen ”olet rohkea tyttö, minäkin haluaisin tehdä tuon, mutta en uskalla, koska vanhempani suuttuvat”. Ihmisillä ei ole oikeutta ajatella omilla aivoilla tai järkeillä liikaa. Tuntuu näin sivustakatsojana nyt, että sieltä Raamatusta haetaan ne tietyt kohdat, joista puhutaan seurakunnalle, mutta paljon jää myös käsittelemättä.

Nimim. ”Tuomittu”

Raiskattu Jehovan todistajien oikeuskomiteassa

Olin ollut pienestä asti mukana Jehovan todistajissa ja olin innokas 17-vuotias tienraivaaja. Kaikki muuttui kun minut raiskattiin. Asiasta en kertonut kuin ystävälleni joka myöhemmin kertoi kaiken seurakuntamme vanhimmille. Pian minut pyydettiin ns. oikeuskomitean eteen kuultavaksi, missä paikalla oli kaksi seurakunnan vanhinta.

Kysymykset joita minulta kysyttiin oli jotain järkyttävää, aivan kuin ei olisi tarpeeksi kauheaa joutua raiskauksen uhriksi. Minulta kysyttiin esim. olinko kuvitellut kaiken, nähnyt kenties unta? Olinko flirttaillut raiskaajalle? Olinko pukeutunut epäsiiveillisesti? Olinko pyytänyt seksiä mutta sitten kaduin niin keksinkö tarinan raiskauksesta? Tykkäsinkö yhdynnästä? Sainko? Tuntuiko se hyvältä? Päättyikö varmasti ilman mielihyvää ja orgasmia? Riisuttiinko housut jalasta? Entä mitä tapahtui sen jälkeen, juttelinko miehelle? Tähän väliin pitää huomauttaa, että mies oli minulle täysin tuntematon. Poliisia ei tarvinnut heidän mielestä asiaan sotkea, kun tapahtunut oli jo tapahtunut ja jonkin verran aikaakin oli kulunut. Minut sen sijaan todettiin houkutelleen puoleeni raiskaajan, olin jotenkin houkutellettu häntä.

Ystäväni raiskattiin jonkun aikaa myöhemmin, hän joutui aivan identtiseen kuulusteluun komiteassa. Muistan miten hän ennen sinne menoa oli jo aivan valmis myöntämään, että teko oli hänen vikansa. Tiesi miten asia siellä käsitellään. Samanlaisia henkilökohtaisia intiimiä asioita käytiin siellä läpi. Kaikkea en tosin tiedä kun hän soitti vain lyhyen puhelun komitean tapaamisen jälkeen. Sen jälkeen hän oli käynyt lääkärillä hakemassa unilääkettä kun ei ollut saanut raiskauksen jälkeen nukuttua juuri lainkaan. Pari tuntia siitä kun kuulin hänestä niin sain tiedon että äitinsä oli löytänyt ystäväni sängyltä kuolleena. Lapussa, jonka oli jättänyt, syytti Jehovan todistajia, syytti raiskaajiaan ja sitä ettei seurakunnassa otettu asiaa vakavasti. Ja lopussa oli teksti, että tässähan selitätte miksi tapoin itseni kun en enää jaksanut. Seurakunnassa kerrottiin sitten vain, että hän on poistunut luotamme, ei mitään muuta. Edes hautajaisia eivät vanhemmat halunneet järjestää kun häpesivät. Eivät ehtineet erottaa, mutta olisi kai ollut kumminkin seuraavana edessä.

Vanhempamme häpesivät, minun vannottivat ettei saa kertoa kenellekään ja äitini syytti minua raiskauksesta. Hänen mielestä olin ansainnut sen. Ystävät, joita oli saman ikäisiä muutama seurakunnasta alkoivat vältellä niin minua kuin ystäväni. Jossain vaiheessa kuulin, että meistä puhuttiin ettemme olleet sopivaa seuraa enää. Muu seurakunta piti välimatkaa ja vaikenivat, kun mitään ei olisi tapahtunut. Kun ystäväni kuoli, minulle sanottiin, että se oli Jehovan tahto, että hän tappoi itsensä. Kukaan ei ikinä/koskaan puolustanut meitä. Vasta nyt olen itse alkanut puhua tapahtuneesta, mutta syyllisyys itseni puolesta ja ystävästäni ei ole loppunut koskaan. Ystäväni oli juuri täyttänyt 18, koko elämä edessä elettyinä.

Minun alamäkeni alkoi tuolloin, aloin kapinoida kaikkea ja loppujen lopuksi muutin toiseen kaupunkiin karkuun menneisyttäni ja irtauduin lopullisesti Jehovan todistajista.

Halusin jakaa tämän sen takia, että jos joku joutuu kokemaan vastaavaa, niin hankkikaa apua. Älkää jääkö yksin, älkääkään missään tapauksessa antako tuhota itsetuntoanne samalla tavoin kun minä annoin. Apua on saatavilla kun vain uskalttaa ottaa sitä vastaan. Minä en uskaltanut ja sitä kadun varmaan loppu elämäni. Kiitos ettette tuomitse minua niin kuin uskontoni teki.

Nimim. Suski

Mikä on Jehovan todistajien oikeuskomitea?

Oikeuskomitea perustetaan silloin kun seurakunnassa epäillään jonkun Jehovan todistajan syyllistyneen vakavana pidettyyn syntiin. Oikeuskomitean istunto pidetään suljettujen ovien takana siten, että paikalla on vain syytetty ja yleensä kolme vanhinta, jotka muodostavat oikeuskomitean. Vanhimmat ovat aina miehiä. Koska Jehovan todistajilla ei ole koulutettua ja palkattua papistoa, vanhimmat ovat samanlaisia maallikkoja kuin rivijäsenet joiden syntejä he selvittävät. Vanhimmat kuulustelevat syytettyä usein hyvin yksityiskohtaisesti erittäin arkaluontoisista asioista kuten seksistä ja siitä pitääkö henkilö Jehovan todistajien uskontoa ainoana oikeana uskontona. Kuulusteltavat tietävät millaiset panokset ovat pelissä: jos heitä pidetään katumattomina synnintekijöinä heidät voidaan erottaa Jehovan todistajista.

Jehovan todistajista erottamiseen voivat johtaa esimerkiksi seuraavat vakaviksi luokitellut väärinteot: Jehovan todistajien oppien kiistäminen, avioliiton ulkopuolinen seksi, homoseksuaalisuus, kartetun kanssa puhuminen, toistuva verensiirron ottaminen tai verestä valmistettujen lääkkeiden käyttö, abortti, toiseen uskoon liittyminen tai toisen uskonnon harjoittamiseen osallistuminen, petos, varkaus, tupakointi, tappo, murha, uhkapelaaminen, pilkka, valehtelu, alkoholismi, huumeiden käyttö, puoluepolitiikkaan osallistuminen, pyhäpäivien kuten joulun vieto ja asevelvollisuuden suorittaminen (siviilipalvelus on ollut sallitua vuodesta 1996 lähtien). Lisäksi Jehovan todistajista voidaan erottaa vääränlaisen asenteen kuten seurakunnan vanhimiston halveksunnan vuoksi. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että Jehovan todistajista voidaan erottaa kuka tahansa, josta seurakunnan vanhimmat haluavat päästä eroon.

Huomattavaa on, että jotkut melko vähäpätöisiltä vaikuttavat ”synnit” kuten syntymäpäivien vieto tai tupakanpolto ovat oikeuskomiteoiden näkökulmasta yhtä vakavia kuin murha, perusteita Jehovan todistajista erottamiseen ja karttamisrangaistuksen langettamiseen. Karttamisrangaistus on elinikäinen. On siis mahdollista, että henkilö kasvaa yhteisön jäseneksi lapsuudestaan saakka, erotetaan esimerkiksi murrosikäisenä yhteisöstä vaikkapa tupakanpolton tai ”vääränlaisen” asenteen vuoksi ja tämän jälkeen hänen vanhempansa, sisaruksensa ja isovanhempansa eivät saa puhua hänen kanssaan loppuelämän ajan.

Kartetun toivotaan yleensä palaavan seurakuntaan. Seurakuntaan palatakseen henkilön pitää kuitenkin suorittaa nöyryyttävä katumusharjoitus: hänen pitää osallistua seurakunnan kahteen viikoittaiseen kokoukseen kuukausien ajan siten, että kukaan ei saa tervehtiä häntä tai puhua hänen kanssaan. Tämän lisäksi hänet erottanut oikeuskomitea kuulustelee kartettua uudelleen sen selvittämiseksi onko synnintekijä katunut tekojaan, pitääkö hän Jehovan todistajia ainoana oikeana uskontona ja sen hallintoelintä Jumalan käyttämänä välikappaleena hengellisen ravinnon jakamiseksi ihmiskunnalle ja lupautuuko hän jälleen hyväksymään kaikki Jehovan todistajien opit ja noudattamaan Jehovan todistajien lukuisia sääntöjä.

Joni Valkila

PIIRUSTUS: KAI VAINIOMÄKI

Lapsen asema vanhoillilestadiolaisessa yhteisössä

Eksklusiivisen seurakuntaopin vaikutus lapseen

Vanhoillilestadiolaisten lasten asema ei automaattisesti ole sen huonompi kuin valtaväestönkään lapsilla, mutta tietyt vanhoillilestadiolaisen yhteisön opit ja toimintakulttuurit voivat altistaa vanhoillilestadiolaisia lapsia hengelliselle väkivallalle.

Hengellisenä väkivaltana voidaan pitää kaikkia väkivallan muotoja, joissa on mukana hengellinen ulottuvuus. Väkivalta voi olla henkistä, fyysistä tai taloudellista: ahdistelua, pakottamista, nujertamista, pelottelua, syyllistämistä, leimaamista tai eristämistä.¹

Vanhoillilestadiolaisen opin mukaan vain vanhoillilestadiolainen voi pelastua ja lapsi kasvatetaan vanhempien uskon mukaan. Eksklusiivinen seurakuntaoppi on muut ulos sulkeva oppi, jossa ihmiset erotellaan meihin ja muihin.² Muut ulos sulkeva oppi demonisoi ulkomaailman ja opettaa lapselle, ettei mikään ole pelottavampaa kuin ajatella toisin kuin oma uskonyhteisö. Tämä on ongelmallista, koska mukautuessaan tähän, yhteisössä elävillä lapsilla ei käytännössä ole vapautta valita omaa uskontoaan tai vaikuttaa omaan elämäänsä.

Elämäntapanormien ja pelotteiden vaikutus lapseen

Eksklusiiviseen seurakuntaoppiin vedoten yhteisö eristää myös lapsia ja nuoria erilaisin normisäännöin, joita tulee noudattaa kuuluakseen yhteisöön. Vanhoillilestadiolaisten lasten rajoitukset voivat liittyä rytmimusiikkiin, vaatetukseen, kilpaurheiluun tai teatteri- tai elokuvaretkiin. Lapsia voidaan

Kuka?

PÄIVI MARIN ON TEOLOGIAN OPISKELIJA (TEOL. KAND.) JA TUORE HALLITUKSEN JÄSEN. HÄN ON KIINNOSTUNUT USKONNOLLISTEN YHTeisÖJEN TOIMINTATAVOISTA JA SIITÄ MITEN USKONNOT NÄYTTÄYTYVÄT YHTeISKUNNAN ERI TAsOILLA. HÄN TOIMII MYÖS TULKAA KAIKKI -LIIKKEEN PORVOON ROVASTIKUNNAN YHDYSHENKILÖNÄ.

neuvoa olemaan ystäviä vain oman liikkeen lasten kanssa. Sääntöjen noudattaminen voi kuitenkin olla paikkakunta- tai perhesidonnaista. Jos lapsella ei ole perheen vakaumuksen takia mahdollisuutta osallistua oman ikäryhmänsä toimintaan, tämä eristää lasta yhteiskunnasta jo varhain. Lapsi saattaa kokea eristämisestä häpeää ja tämän voi vaikuttaa negatiivisesti lapsen itsetuntoon.³

Seurapuheet voivat olla lapsen ikätasoon nähden liian pelottavia, jos niihin sisältyy pelottelua synneistä, helvetistä, kadoksesta, maailmanlopusta tai paholaisesta. Lapsi ei pysty aikuisen tavoin käsitteellistämään kuulemaansa ja pelottavat seurapuheet voivat aiheuttaa lapselle erilaisia pelkotiloja. Lapsi voi myös kokea itselleen pelottavana täydellisen uskovan mielikuvan, johon hänen pitää pyrkiä, mutta johon hän ei koskaan yllä. Jos lapsi ei saa kokemusta, että hän on sellaisenaan hyvä, hän oppii syylistymään liiaksi jo lapsena ja on helpommin manipuloitavissa syylistämällä.⁴

Mitä mustavalkoisempi lapsen vanhempien oma moraalikoodisto on, sitä todennäköisemmin lapsi omaksuu selkeän käsityksen hyvästä ja pahasta ilman välimuotoja. Jos maailmankuva rajautuu Jumalan ja sielunvihollisen taistelukentäksi, lapsi oppii huomaamattaan pelkäämään alitajuisesti kaikkea oman uskonyhteisön ulkopuolista ja vierasta elämää.⁵

Nuoren itsemääräämisoikeus, inhimillisten tarpeiden kieltäminen, identiteetin kehityksen ja moraalikehityksen häiriintymisen riski

Nuoria koskevat säännöt seurustelusuhteiden, pukeutumisen, meikkaamisen ja kouluttautumisen suhteen. Nuoren itsemääräämisoikeuden näkökulmasta on kyseenalaista, että nuoren on valittava seurustelukumppani omasta yhteisöstä ja joitakin ammatteja ei nähdä uskavaiselle soveliaina. Nuoria koskevat elämäntapasäännöt, jotka voivat liittyä pukeutumiseen, meikkaamiseen, vapaa-aikaan tai ystävyys-suhteisiin.

Suljetussa ja fundamentalistisessa uskonnollisessa yhteisössä kasvavan lapsen ja nuoren identiteetin kehitys voi häiriintyä, jos yhteisö ei salli nuoren kokeilla erilaisia tapoja tai kasvatuksessa ei ole tuettu nuoren yksilöllisyyttä vaan pikemminkin korostettu yhteisöllisyyttä. Tällöin yksilö voi joutua kamppailemaan saavuttaakseen toimijuuden omassa elämässään. Nuoruuteen kuuluvia psykologisesti tärkeitä keskenjääneitä kehitysvaiheita pitää tällöin käydä läpi aikuisiällä. Lapsen ja nuoren moraalin kehitys saattaa häiriintyä fundamentalistisissa yhteisöissä, koska moraalit on yhteisölähtöisiä.⁶ Tällöin yksilön omien moraalikäsitysten muodostaminen ei ole omaehtoista ja yksilöstä itsestä lähtevä moraalipohdinta on uhka yhteisölle.

Kaikenlainen seksuaalisuuden toteuttaminen ennen avioliittoa on kielletty ja tämä ajaa vanhoillislestadiolaisia naimisiin hyvin nuorina. Yhteisön oppien mukaan ehkäisy on synty, joten nuorina naimisiin menneet saattavat saada suuren määrän lapsia liian nuorina. Ehkäisykiellon vaikutukset ulottuvat koko perheeseen: äiteihin, isiin ja lapsiin. Jos vanhemmat väsyvät liian isosta lapsimäärästä, lapset voivat joutua ottamaan ikätasoonsa nähden liikaa vastuuta perheen hyvinvoinnista tai vanhemmat eivät ehdi antaa kaikille lapsille heidän tarvitsemaansa yksilöllistä huomiota.⁷ Jotkut katuvat jälkepäin sitä, että he hankkivat suuren joukon lapsia huollettavakseen hyvin nuorella iällä ja elämä jäi muilta osin elämättä.

Päivi Marin

Viittaukset

1. Ruoho, A. 2013, 18
2. Leppänen, R. 2013, 35
3. Kettunen, P. 2011, 194
4. Kettunen, P. 2011, 182
5. Ruoho, A. & Ilola, V. 2014, 101
6. Ruoho, A. & Ilola, V. 2014, 100
7. Ruoho, A. & Ilola, V. 2014, 272

Lähteet:

Kettunen, Paavo (2011): *Kätkeyty ja vaiettu. Suomalainen hengellinen häpeä.* Helsinki. Kirjapaja.

Leppänen, Risto (2013): *Raamatullisuuden juurakossa.* Teoksessa M. Hintsala & M. Kinnunen (toim.), *Tuoret oksat viinipuussa. Vanhoillislestadiolaisuus peilissä.* Helsinki. Kirjapaja.

Ruoho, Aila (2014): *Päästä meidät pelosta. Hengellinen väkivalta uskonnollisissa yhteisöissä.* Helsinki. Kustannus-osakeyhtiö Nemo.

Ruoho, Aila & Ilola, Vuokko (2014): *Usko, toivo ja raskaus. Vanhoillislestadiolaista perhe-elämää.* Atena Kustannus Oy.

KUVA: KAI VAINIOMÄKI

Homoseksuaalina helluntaiherätyksessä

Millainen tausta sinulla on?

Olen Lapista kotoisin, ollessani 10-vuotias muutimme Etelä-Ruotsiin. Minulle jäi lämmin ja positiivinen kuva kristillisyydestä isoäitini ansiosta, joka oli lestadiolainen. Hän kuoli ollessani 7-vuotias.

Myöhemmin, kun äitini tuli uskoon, näin hänessä tapahtuneen muutoksen ja tein oman ratkaisuni samoihin aikoihin, 21-vuotiaana. Koko perhe kastettiin yhdessä ja liityimme Suomessa paikalliseen helluntaiseurakuntaan.

Olin hyvin aktiivisesti seurakunnassa mukana, teetupailloissa, kuorossa jne. Paikkakunnalla oli ”herätystä” 80-luvun alkupuolella ja siksi toimintaa oli runsaasti. Tästä jatkoin eteenpäin aina Raamattuopistoon asti.

Milloin huomasit, että et välttämättä pysty elämään vaadittujen normien mukaan?

Jo 16-vuotiaasta minulle oli selvää, että olen homoseksuaali ja tulin silloin kaapista ulos vanhemmilleni. Asiasta vaiettiin, eikä siitä sen jälkeen puhuttu. Tullessani uskoon varmistin paikkakuntani seurakunnasta, että voiko Jumala parantaa homon? Vastaus oli, että voi.

Koska olin vahvasti seurakunnan toiminnassa mukana, niin sosiaalinen yhteisö muuttui täysin. Koin myös sisäisesti, että minusta tulee hetero, koska ihastumisia ei enää tullut.

Raamattuopiston aikana kävi kuitenkin niin, että ihastuin naiseen. Tästä seurasi pitkä suhde, jonka aikana luimme Raamattua ja kuuntelimme profetioita homouden synnistä. Pahinta oli, että uskoin sen olevan totta ja tämä kasvatti tuskaani

entisestään. Tämän jälkeen tein päätöksen muuttaa pääkaupunkiseudulle ja suurempaan helluntaiseurakuntaan.

Tämä ei kuitenkaan oloani helpottanut, sillä olin jo aiemmin kertonut homoseksuaalisuudestani ja tästä seurasi profetiat homouden synnistä, sekä juorut myös uudella paikkakunnalla. Takanapäin puhuttiin muun muassa, että minussa oli jokin henki. Kokouksissa istuin aina niin, että ulospääsyreitti oli selvä, sillä en kestänyt enää yhtään saarnaa tai profetiaa homoudesta.

Jouduin tunnustamaan itselleni sen, että ihmettä ei tapahdu, enkä siis voisi helluntaiseurakuntaan enää kuulua.

Lopulta 90-luvun puolivälissä uskalsin mennä Tuomas-messuun, sillä minun oli ikävä ehtoollista ja kaikenlaista seurakuntayhteyttä. Siellä tunsin myös saarnoissa hyväksyvän ilmapiirin.

Miten tämä vaikutti mielenterveyteesi?

Perin tältä ajalta kasvottoman ahdistuksen. Jouluna -98 ahdistus kasvoi kuitenkin liian suureksi. En enää päässyt töihin, enkä itse asiassa edes ylös sängystä. Olin jo suunnitellut valmiiksi itsemurhani, mutta minulla ei ollut voimia toteuttaa sitä.

Lääkäri tarjoamat keinot eivät helpottaneet oloani, joten anoin pääsystä terapiaan. Minut ohjattiin psykoterapiaan, joka kesti viisi vuotta. Tämä oli ratkaiseva käännekohta elämässäni ja toipuminen saattoi alkaa.

Vanhat kokemukset kuitenkin aina välillä nousevat pintaan. Esimerkiksi vuosituhanen vaihteessa, kun parisuhdelakia puitiin eduskunnassa, osallistuin samaan aikaan hiljaisuuden ret-

riittiin. Retriitin loppurukouksessa eräs retriittiin osallistuja toi esiin lakia vastustavan adressin, jolloin vanhat kokemukset nousivat pintaan: paniikki, sekä tarve päästä pian tilasta ulos. Onneksi retriitin vastuuhenkilöt irtisanoutuivat tästä puheen- vuorosta ja pahoittelivat sitä osallistujille.

Oletko löytänyt hengellisen kodin muualta vai erositko kaikenlaisesta uskonnollisuudesta ja seurakunnista?

Hengellinen kotini löytyi sateenkaarimessusta, tulkaa kaikki -liikkeestä, sekä ev.lut. kirkosta.

Jumala ei ole yhtä kuin kirkko tai helluntailaisuus ja olenkin allerginen tällaiselle selitettävissä olevalle Jumala-kuvalle. Minulle Jumala on muuttunut turvallisesti selittämättömäksi, mysteeriksi.

Jumala on kaikkea muuta kuin sitä, mitä koin hengellisissä piireissä. Jumala selitetään puhki ja Raamatusta poimitaan vain tietyt lyömäaseet käyttöön.

Siellä, missä on hengellistä väkivaltaa, ei voi olla rakkautta, eikä yhdenvertaisuutta, eikä näin ollen Jumalan läsnäoloa. Toivoisin, että ihmiset suojelisivat toisiaan tällaiselta väkival- lalta.

- Haastattelun teki Eeva Eteläinen, haastateltava halusi pysyä nimettömänä.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

ANTTI KASKELA
USKONTOJEN UHRIEN TUKI UUT RY,
HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA

mUUToksia

Kuluva vuosi on ollut UUT ry:n toiminnassa muutoksien täyteistä aikaa, vuoden alkaessa tammikuussa hallituksen kokoonpanon uudistumisella ja sen jatkuessa koko joukolla käytännön toimintaan liittyvillä muutoksilla, esimerkik- si uusiin Helsingin Simonkadulla sijaitseviin toimitiloihin muuttamisen muodossa kevään kuluessa. Hallituksen pu- heenjohtajan roolissa voin todeta, että uuden hallituksen kokoonpano, jossa on edustettuna laajasti erilaista osaamis- ta ja kokemuspohjaa, antaa hyvän alustan kehittää yhdis- tyksen toimintaa eteenpäin. Toki vetovastuun siirtyminen, sopivan roolituksen ja tehokkaiden työtapojen löytäminen yhdessä toiminnanjohtajan kanssa on ottanut luonnollisesti oman aikansa, mutta olen vakuuttunut siitä, että tällä ko- koonpanolla saadaan aikaan yhdistyksen jäsenistölle näkyviä ja toiminnassa tuntuvia muutoksia.

Olin positiivisesti vaikuttunut keväällä yhdistyksen varsi- naisen vuosikokouksen yhteydessä järjestetyn kehittämis- päivän annista. Kehittämispäivä kokosi yhteen yhdistyksen toiminnassa aktiivisia vapaaehtoisia ympäri Suomen. Työs- kentely sujui hyvin, ja avoin keskustelu sekä työryhmien kehittämät ideat yhdistyksen toiminnassa kaivattavista muutoksista olivat erittäin mielenkiintoisia. Tilaisuus antoi myös hallituksen uusille jäsenille hyvän tilaisuuden tutus- tua vapaaehtoisimmme ja antoi mielestäni tukea hallituksen näkemykselle siitä, että yhdistyksen imagoa tulee kehittää positiivisen viestin välittävään suuntaan, välttämällä jyrkkää vastakkainasettelua oman toimintamme ja erilaisten us- konnollisen ryhmien välillä, vaikka epäkohtia keskusteluun rohkeasti nostammekin.

Kehittämispäivässä nousi erityisesti esiin toiveet siitä, että UUT ry järjestäisi varsinaisen vertaistukitoiminnan ohella myös vapaamuotoisempaa jäsenistöä yhteen kokoavaa toi- mintaa ja perustaisi sopivan keskustelufoorumin ajatusten- vaihtoon, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Hallituksen jäsenet Päivi Marin ja Elina Multisilta tarttuivat lyhyen suunnittelun jälkeen toimeen ja perustivat jäsenistöämme palvelevan keskusteluryhmän, joka on kerännyt kuukaudes- sa noin 200 osallistujaa. Keskusteluryhmä on osoittautunut myös tehokkaaksi kanavaksi järjestää paljon toivottua vapaamuotoisempaa toimintaa. Mielestäni kehityssuunta, jossa keskusjohtoisuuden sijasta tuetaan jäsenistöimme ketterää, omatoimista ja itsejärjestäytyvää toimintaa on positiivinen muutos ehdottomasti oikeaan suuntaan!

Kuka?

EEVA ETELÄINEN

EEVA ETELÄINEN ON KOULUTUKSELTAAN TEOLOGIAN MAISTERI JA USKONTOTIETEILIJÄ. HÄNELLÄ ON OMAKOHTAISIA KOKEMUKSIA HELLUNTAISEURAKUNNASTA JA NOKIA-MISSIOSTA.

Mihin Uskontojen uhrien tuki UUT ry:tä tarvitaan?

Jyrkkien uskonnollisten yhteisöjen toimintaan liittyy useita ihmisoikeuksien ja hyvinvoinnin kannalta ongelmallisia ilmiöitä. Mielipiteen-, sanan- ja uskonnonvapaus eivät toteudu jyrkän kontrolloivissa yhteisöissä. Yhteisön jäsenyys voi olla traumatisoiva kokemus.

Monissa yhteisöissä hallitaan pelolla: uskotellaan, että yhteisön sääntöjen rikkominen tai yhteisöstä eroaminen johtaa esimerkiksi helvettiin joutumiseen tai väkivaltaiseen kuolemaan. Yhteisöt voivat olla manipuloivia, autoritaarisia, kontrolloivia ja yksityiselämään puuttuvia. Yhteisöt pitävät usein itseään ainoana pelastukseen johtavana tienä. Sukupuolten tasa-arvossa ja lasten oikeuksissa on vakavia puutteita. Yhteisöillä voi olla terveydelle vaarallisia sääntöjä. Yhteisöt saattavat myös vaatia jäseniltään huomattavia taloudellisia ja ajallisia resursseja.

Eroaminen yhteisöstä voi olla vakava kriisi, jossa ihminen menettää läheisten ihmistensä tuen ja joutuu arvioimaan koko elämänsä uudelleen. Joissakin yhteisöissä entisten jäsenten kanssa puhuminen on kielletty kokonaan. Eronnutta jäsentä saatetaan myös painostaa liittymään takaisin yhteisöön.

Vertaistuesta voi olla apua

Vertaistuki on tärkeää uskonyhteisöissä vaikeuksissa oleville, ja siitä voi olla apua yhteisöstä eroamiseen liittyvässä kriisissä. Asiaa puhuminen kannattaa. Me tarjoamme tukea vertaistukiryhmien muodossa, vertaistukipuhelimessa ja Facebook-ryhmissä. Vertaistukiryhmistä ja -puhelimesta löytyy tarkempaa tietoa nettisivuiltamme. Jos olet kiinnostunut liittymään Facebook-ryhmään, ota yhteyttä meihin!

Omista kokemuksista kertomalla voi auttaa toisia samassa tilanteessa olevia ja osoittaa, että kriisistä voi selvitä. Vertaistuesta ja kokemusten jakamisesta voi olla hyötyä myös uskonyhteisöjen jäseniksi liittyneiden huolestuneille läheisille. Yhteisön entiset jäsenet voivat muodostaa toisilleen yhteisön jälkeisen sosiaalisen verkoston alun.

Tule mukaan toimintaan ja liity jäseneksi!

Käy tykkäämässä UUT:n Facebook-sivusta! Sitä päivitetään aktiivisesti ja sen kautta toimintaamme on helppo seurata. Toimintaamme voi seurata myös Internet-sivujemme kautta osoitteessa www.uut.fi, josta löytyvät esimerkiksi yhteystietomme ja tietoa uskonnollisten yhteisöjen toiminnasta ja hengellisestä väkivallasta. Internet-sivujen kautta voit myös tilata uutiskirjeemme.

Voit myös tulla mukaan vapaaehtoistoimintaamme. Ota yhteyttä meihin, jos haluat esimerkiksi kirjoittaa omista kokemuksistasi Muutos-lehteen tai muuten osallistua vapaaehtoistoimintaamme. Meille voi myös lähettää palautetta ja ehdotuksia siitä, millaista toimintaa toivotaan.

Toimintamme on kaikille avointa ja maksutonta. Jäsenmaksut ja lahjoitukset ovat kuitenkin toimintamme kannalta todella tärkeitä. Liity jäseneksemme nettisivujemme kautta. Lahjoituksen voi tehdä UUT:n tilille (FI2480001770165166). Olemme ainoa uskontojen uhrien auttamiseen keskittynyt järjestö Suomessa ja liittymällä tuet vapaaehtoistoimintaamme. Sinun ei tarvitse olla uskonnon uhri liittyäksesi: voit olla myös vaikkapa selviytyjä, omainen tai muuten vain kiinnostunut. Tukeksi on meille tärkeää!

YHTEYSTIEDOT

SÄHKÖPOSTI: TIEDOTUS@USKONTOJENUHRIENTUKI.FI

INTERNET: WWW.UUT.FI

PANKKIYHTEYS: FI2480001770165166

TOIMINNANJOHTAJA JONI VALKILA:

PUHELIN: 050 542 88 44

SÄHKÖPOSTI: JONI.VALKILA@UUT.FI